

Greve Kommune
ABELS HUS/Distrikt Midt

PÆDAGOGISK LÆREPLAN 3-6 ÅR

FRA 01-05-2016 TIL 30-04-2018

Hjernen&Hjertet

RAMBOLL

Indholdsfortegnelse

1 INDLEDNING	3
1.1 Indledning	3
1.2 Værdier	4
1.3 Pædagogiske principper	4
1.4 Læringsforståelse	5
2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	6
2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL	6
2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV	6
2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION	7
2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN	7
2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	8
2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG	8
3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER	10
3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN	10
3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER	10
3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION	11
3.4 METODER TIL EVALUERING	11
3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS	11
4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER	13
4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING	13
4.2 SOCIALE KOMPETENCER	14
4.3 SPROGLIG UDVIKLING	15
4.4 KROP OG BEVÆGELSE	17
4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER	18
4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER	19
5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE	21
5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ	21
5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER	21
6 AFSLUTNING	22

1 INDLEDNING

1.1 Indledning

Områdets fastsatte indledning

Velkommen til den fælles læreplanen for Distrikt Midt for aldersgruppen 3 – 6 år.

Læreplanen er udarbejdet i et samspil mellem medarbejdere, pædagogiske ledere og distriktslederen og bestyrelsen.

Distrikt Midt består af 8 daginstitutioner – Vibemosen – en integreret institution, Mosebo – en børnehave, Kæret – en vuggestue, Holmebo – en integreret institution, Solstrålen – en integreret institution, Dammen – en integreret institution, Damager – en børnehave og Abels Hus – en børnehave. Distriktets institutioner er primært beliggende i Greve Midt hvor naturområder, strand og S-tog er indenfor gå-afstand.

Distrikt Midt arbejder ambitiøst i forhold til at udvikle den pædagogiske praksis bl.a. gennem et tæt samarbejde på tværs af institutionerne. Distriktet er kendetegnet ved, at institutionerne hjælper hinanden på alle niveauer hvilket kommer distriktets børn, forældre og personale til gode, idet det giver mulighed for, at profitere af den mangfoldighed distriktet rummer til gavn for trivsel og udvikling.

Illustration 1

1.2 Værdier

Områdets fastsatte værdier

Vi ser det som vores opgave, at sikre barnets trivsel, udvikling, læring og skabe sammenhænge i barnets liv – bl.a. gennem et forældresamarbejde, som kendetegnes ved ligeværd, anerkendelse, nysgerrighed og videndeling.

I det pædagogiske arbejde har vi fokus på leg/læring, vi er optaget af vores læringsforståelse og har fokus på trivsel og sundhed.

Vi arbejder anerkendende og inkluderende: Alle børn, uanset forudsætninger og kompetencer, skal have en oplevelse af at være en værdifuld og naturlig del af fællesskabet.

1.3 Pædagogiske principper

Områdets fastsatte pædagogiske principper

1. Princip: I Distrikt Midt er den voksne rollemodel for børnene og skaber de rammer, hvori børnene udvikles og trives - i den sammenhæng er det væsentligt også at have fokus på den læring, der sker, når børn lærer af hinanden
2. Princip: I Distrikt Midt foregår mødet mellem mennesker i respekt for forskellighed
3. Princip: Børnene skal støttes i at udvise nærhed og omsorg
4. Princip: Børnene skal støttes i at danne venskaber
5. Princip: Børnene skal støttes i at blive selvhjulpne
6. Princip: Børnene skal støttes i at udvikle selvværd
7. Princip: Børnene skal lære at sætte grænser for sig selv, løse egne konflikter og respektere andres grænser
8. Princip: Børnene skal have mulighed for at udfolde sig i forskellige læringsmiljøer såvel inde som ude

Dagtilbuddets pædagogiske principper

1. Princip: De voksne følger børnene og arbejder på at være nærværende ved at skemalægge de voksnes tid fremfor børnenes
2. Princip: Vi arbejder med og udvikler vores anerkendende tilgang i en konstant proces
3. Princip: Vi arbejder for eksempel med massage projekt: " Den man rører ved mobber man ikke "
4. Princip: Vi arbejder for eksempel med "Mobbekuffert". Vi er opmærksomme på at danne små venskabsgrupper med et fælles tredje.
5. Princip: Børnene deltager i praktiske opgaver som oprydning, aftørring af borde, fejning og vi giver tid og rum til at børnene kan øve sig i selv at tage tøj af og på.
6. Princip: Vi benævner børnenes initiativer og sætter ord på deres følelser. Vi er anerkendende og inkluderende i vores tilgang til børnene og deres handlinger
7. Princip: Vi hjælper og guider børnene i at sætte ord på deres følelser og intentioner. Vi guider børnene i at sige til og fra i et anerkendende sprog
8. Princip: Vi indretter institutionen med læringsrum der signalerer rummets funktion og skaber små rum til fordybelse. På legepladsen har vi masser af flytbare naturmaterialer som børnene kan skabe rum og leg af.

1.4 Læringsforståelse

Områdets fastsatte læringsforståelse

Vi betragter læring som en livslang proces, hvor vi bestræber os på at skabe mulighed for læring og udvikling. Denne lærings- og udviklingsproces er bl.a. afhængig af det enkelte barns fysiske og psykiske kompetencer og det læringsmiljø barnet opholder sig i. Det er således væsentligt at medtænke hvordan vi skaber de bedst mulige læringsmiljøer således at børnene opnår optimale vilkår for at tilegne sig ny viden.

Personalet lægger rammerne i institutionen, så børnene mødes af varierede tilbud i form af tilrettelagte og spontane aktiviteter indenfor de 6 læreplanstemaer.

Det er et pædagogisk ansvar, at børnene møder passende udfordringer og læringsmuligheder som er afstemt efter deres alder og udviklingstrin og vi betragter de 8 institutioner i Distrikt Midt som læringsarenaer for børnenes udvikling.

Dagtilbuddets læringsforståelse

Vi arbejder kontinuerligt med udvikling af vores læringsrum. Vi har faste læringsrum i form af klatrevæg og motorikbane. vores legeplads rummer mange former for læring og mulighed for undersøgelse af f.eks dyreliv.

Vi har øje for det enkelte barns udviklingstrin samt behov for særlig støtte. Vi følger børnenes spor og sætter aktiviteter i gang både spontant og mere projektorienteret. Sidstnævnte med mulighed for fordybelse over længere tid.

Alle læreplanstemaer er i spil i længere forløb 2 gange pr. år.

Alle aktiviteter foregår i et samspil mellem børn og voksne således at børnenes indbyrdes læring er ligeså skattet som den læring der foregår voksen til barn og barn til voksen. Vi er opmærksomme på at forskellige aktiviteter har forskelligt udfald i forhold til læringsmiljøet

Vores klatrevæg er midt i huset og benyttes til både voksenstyret og fri leg

2 GENERELLE RAMMER FOR ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

2.1 DE OVERORDNEDE LÆRINGSMÅL

Områdets fastsatte overordnede læringsmål

I vores arbejde med de 6 læreplanstemaer tager vi udgangspunkt i den aktuelle børnegrupperes kompetencer og planlægger de pædagogiske aktiviteter med udgangspunkt i disse. Vi har i arbejdet med læreplanstemaerne fokus på, hvordan vi kan indtænke arbejdet med at implementere dagtilbudspolitikken i dette arbejde.

Vi er bevidste om, at børn tilegner sig viden og læring på forskellig vis og tilrettelægger de pædagogiske aktiviteter således, at børnene udfordres og får mulighed for at tilegne sig ny viden. Vi er meget opmærksomme på at dele viden – både internt i institutionerne men også på tværs i Distriktet.

Dagtilbuddets overordnede læringsmål

Vi arbejder med fokus på 1 læreplanstema ad gangen i en måned. Aktiviteterne vil være forskelligartede og tilpasset børnegruppen og det enkelte barns udviklings trin.

Vi vil i det kommende år være særligt opmærksomme på at få beskrevet vores arbejde med fokusområderne i dagtilbudspolitikken og få disse implementeret i vores aktiviteter og læringsrum. Vi ser på rammerne og barnets ressourcer når vi sætter mål for barnets læring

2.2 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR BØRN MED SÆRLIGE BEHOV

Områdets læringsmål for børn med særlige behov

I Distrikt Midt tager vi udgangspunkt i, at alle børn er unikke og har forskellige forudsætninger, vi ser børnene som de er og arbejder målrettet mod at inkludere alle børn i børnegruppen.

Dette betyder, at de voksne skal have fokus på at udvikle kompetencer, således at de er i stand til at skabe de bedst mulige betingelser for, at børnene indgår i- og føler sig som en del af de sociale fællesskaber, der eksisterer i institutionerne.

Det er således fællesskabet, der skal udvikle sig, således at det enkelte individ finder sin plads i fællesskabet.

Den omkringliggende samfundsudvikling giver løbende anledning til, at vi må forholde os til nye og anderledes udfordringer. Det kan eksempelvis være, at vi må tilegne os nye kompetencer når vi skal modtage flygtningebørn eller børn med udfordringer af anden karakter.

I arbejdet med børn der har særlige behov, har forældresamarbejdet et særligt fokus, hvor råd, vejledning og gensidig information bliver omdrejningspunkter i dette samarbejde.

2.3 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR METODER OG AKTIVITETER TIL INKLUSION

Områdets metoder og aktiviteter til inklusion:

I Distrikt Midt er arbejdet med at inkludere alle børn præget af en høj pædagogfaglighed, der dagligt omsættes i praksis. Der arbejdes både praksisnært i de enkelte institutioner/børnegrupper, men arbejdet er ligeledes præget et nært samarbejde med kommunens øvrige tilbud. Der arbejdes bl.a. med tværfaglig sparring og samarbejde, der er et tæt samarbejde med PPR, som stiller forskellige 'pakker' til rådighed ligesom aktionslæringsforløb etableres når dette skønnes hensigtsmæssigt.

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter til inklusion:

Når vi planlægger aktiviteter har vi fokus på barnets:

- * Venskaber
- * kompetencer
- * behov/ særlige hensyn
- * interesser

Vi ser på det enkelte barns gode relationer og bruger dem til at inkludere barnet i den større gruppe - hvis det er barnets behov

Vi sparrer med hinanden, andre fagpersoner og forældrene for at sikre at vi kommer hele vejen rundt om barnets kompetencer.

2.4 ARBEJDET MED LÆRINGSMÅL FOR SPROGINDSATSEN

Områdets sprogindsats

I Distrikt Midt arbejder vi målrettet med, at udvikle børnenes sprog således a børnene bliver i stand til at give udtryk for følelser, ønsker og behov. Vi har i alle institutioner særlig sproguddannede pædagoger, der kan guide og vejlede i forhold til både 'almindelige' sproglige udfordringer og udfordringer der fremkommer når børn skal forholde sig til 2 sprog. I arbejdet med tosprogede børn er der en ekstra opmærksomhed omkring begrebsdannelse, udtale og ordforråd.

I opgaven med at udvikle børnenes sprog arbejder vi bl.a. med sprogscreening af 3. årige børn, dialogisk læsning, tegn til tale, babytegn, visuel understøttende stilladser. Arbejdet er båret af en høj faglighed på området og der er fokus på at inddrage forældrene aktivt i forhold til sprogindsatsen.

Dagtilbuddets sprogindsats

Vi ser sproget og udviklingen af sproget som en paraply der dækker over alle de aktiviteter der foregår i løbet af dagen. Vi er tydeligt kommunikerende voksne, der sætter ord på egne og børnenes handlinger. Vi leger med ord og vi fortæller historier, vi synger og leger sproget ind. Sprogscreenings værktøjet hjælper os til at fange det enkelte barns sproglige udfordringer tidligt og til at målrette sprogarbejdet og dermed formodentlig gøre arbejdet mere effektivt.

2.5 ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Områdets arbejde med overgange og sammenhæng

Vi har fokus på alle overgange, hvad enten det er internt eller når vi modtager/overdrager til andre institutioner/skole. Vi tilstræber en høj grad af kendskab til det barn vi skal modtage/overdrage for, at skabe en god og tryk overgang for barnet og dets familie. Vi oplever ind imellem, at børn flyttes til en ny institution meget hurtigt. I disse tilfælde kan det være vanskeligt at leve op til ovenstående.

I samarbejde med barnets forældre deler vi erfaringer og viden, for at sikre barnets fortsatte trivsel og udvikling, dette sker bl.a. gennem arbejdet med Dialogprofilen.

I forbindelse med en overgang til institution/skole tager vi – hvis dette er muligt - på besøg i barnets nye institution/skole.

Vi deltager i netværkssamarbejde med skolerne, hvor vi deler viden og erfaringer samt afstemmer forventninger.

Samarbejdet mellem institutionerne/skolerne sikre en høj grad af kendskab – både til det barn der skal flyttes, men også til de øvrige institutioner/skoler.

Vi har med ovenstående tiltag, gode erfaringer med at etablere trygge overgange og en god skolestart for vores børn.

Dagtilbuddets arbejde med overgange og sammenhæng

Vi lægger stor vægt på at barn og forældre føler sig trygge ved at skulle starte i Abels Hus. Vi inviterer til at familien kan komme på besøg flere gange inden opstart. Vi har en tæt dialog med forældrene om barnets trivsel og forældrenes oplevelse af institutionen den første tid.

Imens barnet er i Abels hus er der et enkelt skift til skolegruppe - det sidste år i børnehaven. Her er vi opmærksomme på, at videregive handleplaner for det enkelte barn internt. Børnene er på dette tidspunkt kendt med huset, alle voksne og strukturen og glæder sig til at blive blandt " de store". Vi oplever alligevel at det er vigtigt, at vi forbereder og bruger tid på at efterbehandle skiftet.

Ved skolestart tager vi på besøg på SFO - primært på Krogårdsskolen men så vidt det er muligt også på andre skoler hvis der er børn der skal starte der.

Gennem hele barnets forløb bruger vi Dialogprofilen til at lave en beskrivelse af barnets udvikling

2.6 METODER OG AKTIVITETER I ARBEJDET MED OVERGANGE OG SAMMENHÆNG

Områdets metoder og aktiviteter i arbejdet med overgange og sammenhæng

Når børnene nærmer sig skolestart arrangeres forskellige arrangementer for storebørnsgruppen. Det det kan være besøgsdage i skolerne, teaterforestillinger og andre arrangementer, der arrangeres af skolerne, nogle gange i mindre grupper, andre gange deltager hele storebørnsgruppen.

I Distrikt Midt samarbejder vi med mange forskellige skoler i Greve Kommune og udbuddet af aktiviteter for de kommende skolebørn kan variere fra skole til skole.

Dagtilbuddets metoder og aktiviteter i arbejdet med overgange og sammenhæng

Dialog er vigtig for barnets skift mellem dagpleje/vuggestue og børnehave samt ved skolestart.

Vi prioriterer tid til ekstra dialog med forældre, tidligere dagtilbud og nye skole. Vi taler med barnet om de forandringer barnet oplever.

Vi deltager i de arrangementer skolerne inviterer til.

Tid til fordybelse

3 PRIORITERING, DOKUMENTATION OG EVALUERING AF ARBEJDET MED DE SEKS LÆREPLANSTEMAER

3.1 FAKTA OM INSTITUTIONEN

Dagtilbuddets beskrivelse:

Abels Hus: Pæd leder Stine Andersen

Skoleager 3, 2670 Greve,

Tlf. 30663871, sta@greve.dk

Abels Hus er en børnehave med et gennemsnit på 84 enheder fra 2 - 6 år fordelt på 4 stuer.

1 storbørnsgruppe med børn fra 5-6 år

2 stuer med børn fra 2-4 år

1 basisgruppe med 6 børn med særlige behov i alderen 2-6 år

Personalegruppen er pt sammensat således

8 pædagoger

2 pædagogmedhjælpere

2 pædagog studerende

Heraf er 2 mænd

3.2 PRIORITERING - LÆREPLANER

Alle læreplanstemaer har bidraget lige meget til børnenes udvikling

Kommentar:

Hvert læreplanstema er i fokus 1 md ad gangen og dermed 2 gange om året, ud fra følgende plan:

Alsidig personlig udvikling: April og Juli

Sociale kompetencer: Januar og August

Sproglig udvikling: Juni og November

Krop og bevægelse: Marts og September

Naturen og naturfænomener: Maj og Oktober

Kulturelle udtryksformer og værdier: februar og December

Vi arbejder meget projekt orienteret og det fører til følgende, skiftende – men årligt tilbagevendende – læringsmiljøer: , Fastelavn, påske, børnehavens fødselsdag, Sct. Hans, bedsteforældredag, høstfest, lygtefest og jul.

3.3 VÆRKTØJER TIL DOKUMENTATION

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at følgende værktøjer særligt benyttes til dokumentation af arbejdet med læreplanerne:

- Læringshistorier
- Praksisfortællinger
- Foto
- Barnets bog
- Iagttagelser/observationer
- Børneinterview

3.4 METODER TIL EVALUERING

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, at der er benyttet følgende metoder til at evaluere arbejdet med læreplanerne:

- TRAS
- Kompetencehjulet
- SMTTE
- Læringshistorier
- Brugertilfredshedsundersøgelser
- Relationsskema

3.5 DAGTILBUDETS ANVENDELSE AF EVALUERING TIL UDVIKLING AF DEN PÆDAGOGISKE PRAKSIS

I forbindelse med udarbejdelsen af læreplanerne er det angivet, hvordan evalueringer skal anvendes til udvikling af den pædagogiske praksis:

Foto og video er en central del af vores dokumentation. Disse bruges til at lave opslag på børneintra, i huset samt visning til forældrene til forældrearrangementer.

Praksisfortællinger bruges internt og til forældresamtaler for at illustrere hverdagen samt fokusere på de gode oplevelser, der fører til udvikling hos det enkelte barn samt i børnegruppen.

Vi diskuterer og evaluerer jævnligt vores struktur, for at se om der er bedre og mere effektive metoder til at nå vore mål. Samtidig har vi også øje for, at børnene har brug for stabilitet og forudsigelighed i deres hverdag og at dette skal skabes sammen med en udviklende og spændende institution.

Dialogprofiler på det enkelte barn er grundlaget for udvikling af evaluering af mål for barnet, samt forældresamarbejdet.

På legepladsen kan børnene frit udfolde deres leg og fantasi.

4 MÅLSÆTNINGER FOR DE ENKELTE LÆREPLANSTEMAER

4.1 ALSIDIG PERSONLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med alsidig personlig udvikling angivet:

Børnehavebarnet er på vej til at udvikle en begyndende identitet. "Hvem er jeg og hvad kan jeg" er vigtige elementer i barnets nysgerrige undersøgelse af, hvad der sker omkring det. Barnet afprøver og udvikler sin identitet, imens det øver sig i at forstå sig selv.

Barnet søger anerkendelse, spejler sig og afprøver sig selv ved at give udtryk for hvad det kan lide og ikke kan lide. Barnet mærker hvad det selv har lyst til, hvad det har godt af og passer på sig selv ved at sætte grænser. Barnet viser at det gerne vil ses som det menneske det er.

Vi støtter børnene i at udvikle sig til selvstændige og alsidige mennesker, som føler sig værdifulde og som kan indgå i et fællesskab.

Vi mener at det enkelte barn skal ses som et barn med særlige forudsætninger. Vi arbejder ud fra en anerkendende og inkluderende pædagogik. Vi tager udgangspunkt i børnenes personlige egenskaber. Vi er selvreflekterende og arbejder med praksishistorier, Marte Meo.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

- * At styrke barnet selvværd og selvtillid.
- * At styrke barnets selvstændighed.
- * At barnet oplever at være afholdt og værdsat.
- * At lære barnet at kende egne og andres grænser.
- * At lære barnet at rumme egne følelser og udvise empati.
- * At give barnet mulighed for at være selvhjulpen.
- * At støtte udvikling af fantasi og kreativitet

Vi har valgt at tilstræbe at børn med særlige behov/ to sprogede børn, opnår samme mål som andre børn, og derfor har de fælles målsætning.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Vi ser børn der tror på sig selv
2. Tegn: Vi ser børn der føler sig ønskede, anerkendte og værdsatte
3. Tegn: Vi ser børn der kan begå sig i et fællesskab
4. Tegn: Vi ser børn der trives og tør udfolde sig
5. Tegn: Vi ser børn der kan sige til og fra
6. Tegn: Vi ser børn der kan udtrykke egen grænser
7. Tegn: Vi ser børn der kan lytte til andre
8. Tegn: Vi ser børn der kan modtage beskeder
9. Tegn: Vi ser børn der er motiverede for kreativitet og fantasifulde udfordringer

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med alsidig personlig udvikling angivet:

1. Tiltag: Nærværende, synlige og anerkendende voksne
2. Tiltag: Støtte barnet i at udtrykke egne behov og følelser
3. Tiltag: Støtte barnet i at skabe venskaber på stuen og på tværs af huset
4. Tiltag: Støtte barnet i succesoplevelser
5. Tiltag: Støtte barnet i selvhjulpethed - f.eks ved af og påklædning og måltider
6. Tiltag: Styrke barnets stærke sider gennem alsidige aktiviteter
7. Tiltag: Planlægge fri leg og voksenstyret leg i en veksel virkning
8. Tiltag: ekstra fokus på alsidig personlig udvikling i april og juli

4.2 SOCIALE KOMPETENCER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sociale kompetencer angivet:

I Abels hus styrker og opbygger vi sociale kompetencer i sammenspil, når vi udforsker fællesskabet. I Abels hus lærer børnene spilleregler for samvær, lege og aktiviteter og børnene er selv med til at skabe reglerne som en del af samværet.

I venskaber mærker barnet hvad det betyder at være sammen med andre og barnet lærer at tage et socialt ansvar.

Vi ser inklusionen ud fra barnets perspektiv, at de føler sig, som en del af et fællesskab og kan danne udviklende relationer med andre børn. Dette er grundlaget for at kunne deltage aktivt i et mindre og/eller større socialt fællesskab.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sociale kompetencer angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Fælles for alle børnene i Abels hus er, at de udvikler kompetencerne til at:

- lære at etablere og fastholde venskaber.
- lære at indgå i samspil med andre.
- lære at handle i sociale fællesskaber.
- lære at respektere andre og udvikle empati.
- lære at sætte ord på egne følelser.
- opnå gode og positive relationer.

Vi har valgt at tilstræbe at børn med særlige behov og to sprogede børn opnår samme mål som andre børn, og derfor har de fælles målsætning.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: At barnet tager kontakt til andre børn og opfordre til at lege, snakke og være sammen.

2. Tegn: At barnet fortæller noget positivt om andre børn og bruger begrebet "ven".
3. Tegn: At barnet hjælper, er loyal, trøster og genetablerer venskaber.
4. Tegn: At barnet snakker med andre om sine tanker og følelser.
5. Tegn: At barnet lytter, fortæller, svare, spørger og deltager i samtaler.
6. Tegn: At barnet udtrykker tolerance og accept over for andre.
7. Tegn: At barnet samarbejder, søger fælles løsninger og indgår kompromisser.
8. Tegn: At barnet fortæller om, at aftaler, regler i lege og spil skal overholdes og gøre det selv.
9. Tegn: At barnet forhindrer at andre udelukkes fra fællesskabet.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med social kompetence angivet:

1. Tiltag: * Styrke børn i at anerkende og respektere forskelligheder.
2. Tiltag: * Skabe muligheder for ture på tværs af stuerne, med fokus på det fælles tredje til at binde relationerne imellem børnene sammen.
3. Tiltag: * Give børnene omsorg og være en nærværende voksen.
4. Tiltag: * Give børn en forudsigelig hverdag, hvor trygge rammer og en solid base er i fokus.
5. Tiltag: * ekstra fokus på sociale kompetencer i januar og august

4.3 SPROGLIG UDVIKLING

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med sproglig udvikling angivet:

I Abels Hus lægger vi stor vægt på, at lære børnene at kommunikere. Sproget er forudsætning for at udtrykke sig og kommunikere med andre (sociale relationer/kompetencer) Kommunikation kan ske via talesprog, mimik, kropssprog, skriftsprog samt billedsprog, som alle spiller en stor rolle i børns udviklingsproces.

Børnene kan kommunikere med andre - udvikles i grupper eller enkeltvis.

Vi ser på børnenes behov og kunnen, sammensætter grupperne efter børnenes behov.

Hvis børnene har sproglige vanskeligheder, arbejder vi tværfagligt med div. tale/hørepedagoger.

Sprog-kommunikations arbejdet forekommer hele tiden ! Fx ved samling, leg, spil, konflikter, projekter og i alle dagligdags aktiviteter.

De voksne støtter barnet/børnene ved hjælp af at benævne, guiding, samtale, afkodning af mimik og kropssprog.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med sproglig udvikling angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vi sætter mål for det enkelte barn. Vi ser gerne, at barnet kommunikerer og oplever glæde ved at blive hørt, set og forstået. Barnet skal i løbet af dets "børnehavetid" udvikle evnen til at forstå og benytte et alsidigt sprog.

Vi ønsker at styrke barnets selvværd gennem sproglige kompetencer. Vi arbejder ud fra følgende målsætning:

1. Barnet er i stand til at sætte ord på egne behov, følelser og tanker.
2. Barnet er i stand til at tale i en forsamling.
3. Barnet er i stand til at lytte til andre.
4. Barnet er i stand til at få anvisninger og udføre dem.
5. Barnet er i stand til at bruge sproget aktivt til at håndtere konflikter
6. Barnet er i stand til at eksperimentere med skriftsproget.
7. Barnet er i stand til at bruge sproget aktivt, således at de kan indgå i meningsfulde fællesskaber.

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Vi ser kommunikation og sprogstimulering, når de voksne og børn aktivt indgår i dialog. Vi tager afsæt i børnenes interesser og behov. Børnene udvikles bedst i trygge og kendte hverdags-scenarier.
2. Tegn: Vi ser tegn på kommunikation/sprog, når børnene fortæller om oplevelser - både ting der sker, ting der har været eller ting der skal ske.
3. Tegn: Vi ser tegn på kommunikation/sprog, når børnene aktivt søger læsestof eller oplæsning.
4. Tegn: Vi ser tegn på kommunikation/sprog, når børnene spørger eller besvarer spørgsmål eller reagerer på anvisninger/kollektive beskeder
5. Tegn: Vi ser tegn på kommunikation/sprog, når børnene selv kan løse problemer/konflikter verbalt.
6. Tegn: Vi ser tegn på kommunikation/sprog, når børnene er opmærksomme på skriftsproget herunder efterligner og benytter sig af bogstaver, tal og ord.
7. Tegn: Vi ser tegn på kommunikation/sprog, når børnene kan afkode/af læse andre børns handling og kropssprog.
8. Tegn: Vi ser tegn på kommunikation/sprog, når børnene med deres sprog/kropssprog kan indgå i meningsfulde fællesskaber.

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med sproglig udvikling angivet:

1. Tiltag: Vi bruger børnehaven, børnene og de voksne til at skabe et aktivt læringsmiljø, hvor fokus er på sproget.
2. Tiltag: Børnene guides i at sætte ord på egne følelser, tanker og behov.
3. Tiltag: Sproget anvendes til at lære børnene, at de kan indgå i meningsfulde fællesskaber.
4. Tiltag: I dagligdagen benytter vi os af dagligdags-situationer, hvor vi sætter ord på handlinger og hensigter
5. Tiltag: Samling, spil, sang, rim og remser, ved at sætte ord på handling, ved at bruge gentagelser, dialogisk læsning, Maryfondens mobbekuffert, gennem samtaler med børn
6. Tiltag: Bruger understøttende strategier ved at stille åbne spørgsmål (hvorfor, hvordan, hvorfor)
7. Tiltag: Vi sætter ord på de følelser som kropssproget udviser
8. Tiltag: Vi arbejder med skriftsprog, tal og bogstaver
9. Tiltag: Alle børn bliver set, hørt og får lov til at få ordet.
10. Tiltag: Børnene øves i at tage ordet, at være i centrum. Her anvender vi blandt andet Den Rare stol.

4.4 KROP OG BEVÆGELSE

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med krop og bevægelse angivet:

Kroppen er et meget komplekst system, og kroppens motorik og sanser gør det muligt for barnet at tilegne sig erfaring, viden og kommunikation.

De følelsesmæssige og erkendelsesmæssige processer udvikles, når barnet er virksomt med sanser og motorik. Dermed skabes grundlag for at være sund og robust.

Gennem aktivitet og sanser får barnet erfaringer og viden som danner fundament for både trivsel, læring og udvikling.

Barnet lærer og udvikler sig i særlig grad på det motoriske og på det sanse- og bevægelsesmæssige område, når det er fysisk aktivt og opmærksomt over sig i at koordinere sine bevægelser.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med krop og bevægelse angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Målet er, at barnet udvikler kompetencer til:

- at være selvhjulpne i hverdagen
- at være kropsbevidst
- at mestre koordinering af grundbevægelserne
- at lære at mærke/regulere sig selv
- at have forståelse for almindelig god hygiejne

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Barnet klarer af- og påklædning samt toiletbesøg
2. Tegn: Barnet tager passende tøj på i forhold til årstiden og vejret
3. Tegn: Barnet hjælper med praktiske gøremål
4. Tegn: Barnet handler kropsligt i overensstemmelse med sproglige opfordringer
5. Tegn: Barnet mærker og giver udtryk for de kropslige fornemmelser af glæde, frygt, vrede, smerte, ked-af-det-hed
6. Tegn: Barnet kan fortælle om og beskrive sin krop og sanser
7. Tegn: Barnet mestrer to eller flere forskellige bevægelser, samtidigt
8. Tegn: Barnet veksler mellem at være i kropslig ro og i bevægelse
9. Tegn: Barnet kan udholde og overvinde længerevarende fysiske udfordringer

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med krop og bevægelse angivet:

1. Tiltag: Vi opfordrer børnene til at bruge de bevægelsesudfordringer, der findes både inde og ude.
2. Tiltag: Vi bruger de nærliggende legepladser og naturområder, såsom skoven og stranden
3. Tiltag: Vi igangsætter kreative aktiviteter, som styrker finmotorikken
4. Tiltag: Vi opfordrer børnene til at være selvhjulpne, via guidning og verbal italesættelse

5. Tiltag: Vi benytter den pædagogiske bagdør, som et inklusionsværktøj i hverdagen og ved aktiviteter, så alle kan være med.
6. Tiltag: Vi har ekstra fokus på krop og bevægelse i Marts og september

4.5 NATUR OG NATURFÆNOMENER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med natur og naturfænomener angivet:

Barnets oplevelser og undersøgelser i naturen er domineret af leg, kropslighed og sanselighed. Når barnet observerer og eksperimenterer i naturen får det nogle afgørende eksistentielle erfaringer om liv og død og det får indsigt i menneskets afhængighed af naturen og dens skrøbelighed. Når barnet mærker de skiftende årstider og ser på dyr og planter oplever barnet hvordan naturen og dens cyklus fungerer. Ved at sanse og at være i naturen erfarer barnet naturens storhed og hvordan naturen opretholder sig selv. Disse oplevelser skaber grundlag for barnets udvikling af æstetiske kompetencer. At bruge naturen som eksperimentarium og legerum danner grundlaget for en varig interesse, respekt og ansvarlighed for natur og miljø.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vores mål er at alle børn:

- *har kendskab til vores omkringliggende natur
- *lærer at færdes i, respektere og passe på naturen
- *har kendskab til de mest almindelige dyr, insekter og blomster
- *har kendskab til de fire elementer ild, vand, jord og luft
- *har kendskab til årstidernes skiften og kendetegn

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Barnet kan udpege forskellige dyr og planter og efterhånden kan navngive dem
2. Tegn: Børnene videre formidler deres viden om naturen til andre børn og deres forældre
3. Tegn: Børnene udviser respekt for naturen samt interesse for at passe på og opretholde naturen
4. Tegn: Børnene er opsøgende og udviser nysgerrighed omkring naturen, dyr planter osv.
5. Tegn: Børnene kender årets gang

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med natur og naturfænomener angivet:

1. Tiltag: Vi samler ting fra naturen, som vi bruger kreativt (kastanier, grankogler pinde mm.)
2. Tiltag: Vi er ude i al slags vejr - hele året rundt
3. Tiltag: Vi går på opdagelse og eksperimenterer i naturen ved at følge børnenes spor både på legepladsen og i naturen udenfor institutionen.

4. Tiltag: Vi tager på ture ud af huset f.eks i zoo eller på bondegårdstur
5. Tiltag: vi laver bål i bålhuset året rundt
6. Tiltag: Vi er vidende og medlevende voksne, som skaber tid og rum til fordybelse
7. Tiltag: vi taler med børnene om tal, former, vægt, mængde, dagen, vejr og årstider
8. Tiltag: vi har særlig fokus på natur og naturfænomener i maj og oktober

4.6 KULTURELLE UDTRYKSFORMER OG VÆRDIER

SAMMENHÆNG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende fokus for jeres arbejde (sammenhæng) med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Kultur er et udtryk for menneskets forståelse af og tilgang til verdenen. Det er gennem mødet med andre og det anderledes. Vi definerer vores eget kulturelle ståsted og genkender vores egne kulturelle rødder. Børn i dag møder mange forskellige kulturer og værdier. Ved at lære børn om disse forskelligheder, er vi med til at danne et grundlag for barnets forståelse af, at verden er mangfoldig, samt respekt og tolerance for hinandens forskelligheder.

Gennem mødet med andre udtryksformer – både kulturelt og kunstnerisk – og ved at stifte bekendtskab med andre måder at leve på, samt andre værdier, udfolder børnene sig til hele, nysgerrige og tolerante mennesker. Børn skaber ofte deres særlige kulturelle udtryk som en del af deres fællesskab.

MÅLSÆTNING OG TEGN

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner for den nuværende periode er følgende overordnede mål for arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

Dagtilbuddets overordnede mål:

Vores mål er:

- *At børnene tør udfolde deres kreativitet
- *At børnene har kendskab til forskellige materialer
- *At børnene får en forståelse og bevidsthed om egen og andres kulturer
- *At styrke børnenes fantasi
- *At børnene har kendskab til højtider og traditioner
- *At børnene erfarer, at alle mennesker er noget særligt og værdifuldt i sig selv

Følgende tegn på læring hos børnene blev formuleret:

1. Tegn: Børnene kommer med kreative ideer i deres leg
2. Tegn: Børnene bruger forskellige materialer på eget initiativ
3. Tegn: Børnene udviser nysgerrighed og glæder sig til aktiviteter, der relaterer til fx højtider og traditioner
4. Tegn: Børnene tager selvstændige initiativer og virker engagerede
5. Tegn: Børnene udviser forståelse for, at andre børn reagerer anderledes end dem selv i nogle sammenhænge
6. Tegn: Børnene har en bevidsthed om egne kulturelle ståsteder og rødder

7. Tegn: Børnene forstår etiske og moralske emner fx. Kan skelne mellem rigtig og forkert
8. Tegn: Børnene har en forståelse af at verden er mangfoldig, og at vi alle er forskellige

TILTAG

I forbindelse med formuleringen af pædagogiske læreplaner blev følgende tiltag i arbejdet med kulturelle udtryksformer og værdier angivet:

1. Tiltag: Vi pynter op i institutionen ved højtider/traditioner fx. Påske, jul fastelavn osv. med de ting som børnene selv har fremstillet
2. Tiltag: Vi tilrettelægger aktiviteter indenfor sang, musik, dans fx. Sang og rytmik forløb, zumba, Groove
3. Tiltag: Børnene bliver præsenteret for forskellig materialer i fremstillingen af projekter fx. Pap, gips, maling, klippe og klistrer osv.
4. Tiltag: Børnene præsenteres for forskellige kunstneriske arbejdsformer
5. Tiltag: Vi besøger det lokale bibliotek
6. Tiltag: Vi læser højt for børnene
7. Tiltag: Børnene har mulighed for at benytte udklædningstøj, som inviterer til fx rolleleg
8. Tiltag: Børnene præsenteres for den digitale verden
9. Tiltag: De voksne støtter op omkring børnenes leg
10. Tiltag: Vi har fokus på Kulturelle udtryksformer og værdier i februar og december

Afslapning efter Zumba

5 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ SOM EN INTEGRERET DEL AF DET PÆDAGOGISKE ARBEJDE

5.1 ARBEJDET MED ET GODT BØRNEMILJØ

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er arbejdet med børnemiljøet beskrevet med følgende ord:

Abels hus er børnenes Hus. Vi taler løbende med børnene om deres ønsker og behov i indretningen af institutionen. Vi følger børnenes spor i projekter og aktiviteter.

Ved hjælp af børneinterview får vi viden om barneperspektivet i de ting der foregår i institutionen.

5.2 ARBEJDET MED BØRNEMILJØVURDERINGER

Under udarbejdelsen af pædagogiske læreplaner er anvendelsen af børnemiljøvurderinger til at skabe inkluderende læringsmiljøer beskrevet med følgende ord:

I vores børnemiljøvurderinger får vi vigtig viden omkring børnenes opfattelse af deres hverdag. Vi kan se hvor vi skal sætte ind og gøre anderledes og hvor vi skal gøre mere af det vi allerede gør. udviklings projekter viser sig også tit efter en ny børnemiljøvurdering i og med vores børnegruppe forandrer sig .

6 AFSLUTNING

Denne pædagogiske læreplan for Abels Hus, er vores arbejdsgrundlag for perioden 2016 til 2018.

Vi vil i denne periode arbejde med evaluering og refleksion af de valgte mål og metoder således at vi er klar til en revidering af læreplanen i foråret 2018.

Yderligere information om Abels Hus findes på vores hjemmeside og kan rekvireres hos pædagogisk leder Stine Andersen på sta@greve.dk.

Hjernen&Hjertet

Hjernen&Hjertet er et IT-system, som Rambøll har udviklet til at understøtte arbejdet med udvikling og dokumentation af kvalitet i dagtilbud.

Systemet hedder "Hjernen&Hjertet", fordi det forener den logisk-rationelle "hjerneaktivitet" det er at måle og dokumentere kvalitet, med den "hjerteaktivitet", det er at levere kvalitet i samværet med vores fælles børn.

Hjernen&Hjertet samler oplysninger fra de pædagogiske læreplaner, oplysninger til pædagogisk tilsyn, "Dialogprofiler" til brug i forbindelse med forældresamtalerne og andre oplysninger om den pædagogiske kvalitet.

Oplysninger fra alle disse forskellige dokumentationsopgaver, suppleret med kommunale nøgletal gør det muligt gennem Hjernen&Hjertet at give alle et bedre overblik over kvaliteten i det pædagogiske arbejde.

Du kan læse mere om Hjernen&Hjertet på hjemmesiden: **www.hjernenhjertet.dk**